

Remissvar på promemorian Utseende av styrelseledamöter i forskningsstiftelser som bildats med löntagarfondsmedel.

Sammanfattning

SSF *tillstyrker* att stiftelsens styrelse skall ha tio ledamöter, att deras mandatperiod bör vara tre år och att de kan omväljas en gång. SSF *avstyrker* förslaget att styrelsen väljer ordförande inom sig, utan föreslår att regeringen utser ordförande. Däremot *tillstyrks* att vice ordförande väljs inom styrelsen. Förslagen att regeringen utser två ledamöter (se ovan) och att styrelsen själv utser en ledamot *tillstyrks*. Däremot *avstyrker* SSF förslaget att KVA, IVA, universitet och högskolor (SUHF) samt de forskningsfinansierande myndigheternas samordningsgrupp direkt skall föreslå ledamöter till SSFs styrelse. Regeringens förslag till procedur för utseende av styrelse ger ingen som helst garanti för att representanter för näringsliv och samhället i övrigt kommer att föreslås till stiftelsens styrelse. Detta är en förutsättning för att stiftelsen skall kunna leva upp till sin stadga att stödja strategisk forskning ”med betydelse för utvecklingen av Sveriges framtida konkurrenskraft”.

SSF föreslår istället att en valberedning utses av ovannämnda organisationer tillsammans med exempelvis Svenskt Näringsliv och Sveriges kommuner och landsting. Denna valberedning skall lägga ett balanserat förslag om sju ledamöter med avseende på män/kvinnor, akademiska forskare från olika högskolor och olika ämnesområden, industriforskare, andra samhällsrepresentanter. SSF *tillstyrker* att dess styrelse utser föreslagna ledamöter till sin styrelse.

Specifika punkter

3.4.1 Styrelsen bör ha sex till tio ledamöter.

Förslaget *tillstyrks*. SSFs styrelse skall ha tio ledamöter.

3.4.2 Mandatperioden bör vara tre år.

Förslaget *tillstyrks*.

3.4.3 Omval av styrelseledamöter bör kunna ske en gång.

Förslaget *tillstyrks*. Om möjligt bör tillsättning av ledamöter i styrelsen ske på ett sådant sätt att hälften av ledamöterna byts vart tredje år, för god kontinuitet i styrelsearbetet.

3.4.4 Styrelsen bör inom sig utse ordförande och vice ordförande.

Förslaget *avstyrks* vad gäller utseende av ordförande, men *tillstyrks* vad gäller tillsättning av vice ordförande. Posten som ordförande i SSFs styrelse är så pass arbets- och tidkrävande att personer, som tillfrågats om och som accepterat att ingå i SSFs styrelse, inte utan vidare kan förutsättas ha möjlighet att ta på sig ordförandeposten. Istället bör regeringen utse lämplig person till ordförande i styrelsen (se 3.4.5).

3.4.5 Regeringen bör utse en eller två ledamöter.

Förslaget *tillstyrks*. Regeringen bör utse två ledamöter i SSFs styrelse, däribland ordföranden.

3.4.6 – 8, samt 10 Tillsättning av övriga ledamöter.

Förslagen att samordningsgruppen för de statliga forskningsråden och VINNOVA; universitet och högskolor; Kungliga vetenskapsakademien (KVA) och Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) skall föreslå ledamöter till SSFs styrelse samt att KVA skall samordna förslagen lider av flera svagheter:

De i samordningsgruppen ingående myndighetscheferna för Vetenskapsrådet och VINNOVA och i viss mån FORMAS har förvisso en överblick över de forskningsområden SSF stödjer, men saknar närmare kännedom om SSFs arbetssätt. Detsamma gäller Sveriges universitets- och högskoleförbund, som i praktiken kommer att avge högskolans förslag om ledamöter och även de båda akademierna. Motivet för att engagera dessa organisationer i utseende av styrelsen är enligt promemorian att öka forskarsamhällets insyn i stiftelsernas verksamheter och att ge goda möjligheter till en breddad rekrytering och därmed ökad kompetens i styrelserna.

Risken med detta förfarandesätt är att SSFs styrelse i fortsättningen kommer att ha mycket få, om än några, näringslivsrepresentanter, eftersom inget av de organ, som regeringen vill ge förslagsrätt har direkt intresse av detta, förutom möjligen VINNOVA. Just den blandade sammansättningen av SSFs styrelse med akademiska forskare, erfarna forskningschefer från företag/företagsledare samt representanter för samhället i övrigt är en förutsättning för att stiftelsen skall kunna initiera strategisk forskning och därmed leva upp till sin stadga.

De flesta framgångsrika forskningsnationer har utvecklat system för forskningsfinansiering som dels bygger på en stabil, kraftfull forskningsfinansiär för grundforskning arbetande enligt bottom-up principen (i Sveriges fall Vetenskapsrådet), dels en eller flera finansiärer för strategisk forskning, som arbetar djärvare och kan pröva innovativa former av forskningsprogram alltefter samhällets behov (i Sveriges fall exempelvis SSF). Svensk forskning har inget att vinna på att SSF och dess systerstiftelser genom ett nytt tillsättningsförfarande skulle kunna få styrelser med en sammansättning som skulle likna de som Vetenskapsrådets ämnesråd har.

Det finns ytterligare ett problem med regeringens förslag om hur SSFs styrelse skall utses. Enligt SSFs stadga har KVA och IVA rätt att granska SSF. Båda dessa organisationer söker dessutom projektmedel från SSF. Det ter sig då egendomligt att de samtidigt skulle ha ett direkt ansvar att föreslå ledamöter till stiftelsens styrelse.

SSFs styrelse *avstyrker* därför förslagen under 3.4.6 – 8, samt 10 och *föreslår* istället att en valberedning sammansatt av representanter för KVA, IVA, SUHF och de statliga forskningsrådets samrådsgrupp med kraftfull representation från näringslivsorganisationer som Svenskt Näringsliv tillskapas för uppgiften att föreslå sju ledamöter till SSFs styrelse.

3.4.9 En ledamot bör utses av styrelsen själv

Förslaget *tillstyrks*.

3.4.11 Om någon instans avstår från att lämna förslag på ledamöter bör regeringen träda i dess ställe.

SSFs styrelse finner det rimligt att om den föreslagna valberedningen av någon anledning är oförmögen att fullgöra sin uppgift, träder regeringen in i dess ställe och föreslår sju ledamöter.

